BALSFJORD KOMMUNE
– for framtida

Strategisk næringsplan 2015 – 2025

Høringsdokument

Innhold

Forord 3
Sammendrag 4
DEL I - STRATEGIDOKUMENT 5
1. Bakgrunn 5
1.1 Kommunens rolle som næringsutvikler 5
1.2 Landbruket i Balsfjord 5
1.3 Attraktivitetspyramiden 6
2. Forhold til statlige/regionale planer/føringer 6
3. Analyse og utviklingstrekk 8
3.1 Arbeidsplass- og befolkningsutvikling 8
3.2 Næringsstruktur, arbeidsplasser- og pendling 8
3.3 SWOT-analyse 10
4. Mål og strategier 11
4.1 Innledning 11
4.2 Bedrifter - Delmål og strategier 12
4.3 Bosetting - Delmål og strategier 13
4.4. Besøk - Delmål og strategier 14
4.5 Stedsutvikling og infrastruktur – Delmål og strategier 15
4.6 Omdømme - Delmål og strategier 16
DEL II – HANDLINGSPLAN 2016 - 2020 17
1. Organisering og gjennomføring 17
2. Finansiering 18
3. Handlingsplan 2016-2020 19
Vedlegg: 22

Forord

Med bakgrunn i «Kommunal planstrategi i Balsfjord 2012 – 2015» har formannskapet vedtatt[1] å starte arbeidet med en ny strategisk næringsplan for Balsfjord kommune. Sist vedtatt næringsplan er fra 2000, og er moden for en fullstendig gjennomgang og revisjon.

Formannskapet har lagt opp til følgende hovedpunkter i arbeidet med en ny strategisk næringsplan:

1. Prosessen for å utarbeide *Strategisk næringsplan for Balsfjord* iverksettes høsten 2014 og sluttføres i løpet av 2015.
2. Rådmannen v/næringskonsulenten har ansvaret for å være prosessleder og sekretariat for planprosessen. Rådmannen står fritt til å anvende de ressurser som finnes innenfor egen stab for å bidra til gjennomføring av prosessen.
3. Strategisk ledelse fungerer som prosjektgruppe og er ansvarlig for at arbeidet med næringsplanen samordnes med økonomiplanarbeidet og kommuneplanarbeid på overordnet nivå.
4. Forslag til *Strategisk næringsplan for Balsfjord* skal framlegges for kommunestyret for godkjenning innen utgangen av 2015.

Kommunestyret er eier av strategisk næringsplan. Strategisk næringsplan må ses i sammenheng med kommuneplanen (samfunnsdel og arealdel) og kommunal planstrategi. I videre oppfølging og gjennomføring av planen vil det være viktig å sikre involvering og samhandling med nærings- og utviklingsaktører i Balsfjord, slik at alle drar mest mulig i samme retning. Samhandling, partnerskap og tilstrekkelig finansiering vil være avgjørende suksessfaktorer i oppfølgingen av strategisk næringsplan og gjennomføringen av påfølgende handlingsplan i planperioden.

Storsteinnes 9. september 2015

Ole-Johan Rødvei
Ordfører

[1] Møte 15.10.2014, FSK-sak 106/14

Sammendrag

Balsfjord kommune har utarbeidet «Strategisk næringsplan for Balsfjord» som gjelder for perioden 2015 – 2025. Planarbeidet er gjennomført med formannskapet som styringsgruppe, og planen er utarbeidet i regi av rådmannen og strategisk ledelse i kommunen. Planen er utarbeidet på bakgrunn av tidligere kommunale utredninger, statistikk og fakta som foreligger på nasjonalt nivå, regionale forhold (fylkeskommunale planer/utredninger), ByR-prosjektet[2], samt relevante forhold slik de vurderes i Balsfjord innenfor næringslivet. Planen foreslår mål, strategier og en 4 års handlingsplan fram mot 2020, innenfor 5 fokusområder:

- *Bedrifter*
- *Besøk*
- *Bosetting*
- *Stedsutvikling og infrastruktur*
- *Omdømme*

Målene for fokusområdene fram mot 2025 er:
Bedrifter:

1. Økt antall arbeidsplasser til 2400 innen 2020.
2. Økt antall nyregistrerte virksomheter.
3. Mer landbruksbasert og «grønn» næringsutvikling.

Bosetting:

1. Økt bosetting til 5900 innbyggere innen 2020.
2. Nok byggeklare boligtomter i attraktive områder.

Besøk:

1. Flere besøkende til Balsfjord og 300 sysselsatte innenfor besøksnæringene.
2. Godt samarbeid mellom aktører innen kultur- og besøksnæringene.

Stedsutvikling og infrastruktur:

1. Et funksjonelt og estetisk sentrum på Storsteinnes og i Nordkjosbotn med attraktive stedskvaliteter.
2. Funksjonell infrastruktur.

Omdømme:

1. Balsfjord skal være et attraktivt sted å etablere og drive næringsvirksomhet, å bo og besøke.

Plandokumentet redegjør videre for:

- *Bakgrunn for planen og planarbeidet*
- *Forhold til statlige og regionale planer/føringer*
- *Organisering og gjennomføring*
- *Kommunikasjon og rapportering*
- *Finansiering*
- *Handlingsplan*

Handlingsplanen, som fremgår av del II, skal vedtas av kommunestyret og gjelde for fire år av gangen, og rulleres årlig i forbindelse med kommunens økonomiplan. Det foreslås å etablere en referansegruppe som skal fungere som et rådgivende organ for oppfølging og gjennomføring av strategisk næringsplan. Medlemmene av referansegruppen skal representere bredden av næringslivet i kommunen. Referansegruppen vil være et forum med rådgivende ansvar for prioriteringer av strategier og tiltak, samt rullering og endringer. Referansegruppen vil være en strategisk støttefunksjon for rådmannen, som har det administrative ansvaret for oppfølging og iverksetting av næringsplanen.

[2] Prosjektet "*Tromsøregionen – samspill og regional vekstkraft*"

DEL I - STRATEGIDOKUMENT

1. Bakgrunn

1.1 Kommunens rolle som næringsutvikler

Balsfjord kommunes rolle som næringsutvikler faller sammen med samfunnsutviklerrollen. Rollen som samfunnsutvikler innebærer at kommunen skal bidra til å utvikle et godt lokalsamfunn for innbyggerne og næringslivet. Et godt samarbeid mellom kommunen og næringslivet skaper nye muligheter for utvikling av samfunnet. Kommunens rolle som planmyndighet er viktig i denne sammenhengen.

Generell samfunnsutvikling, spesielt forhold knyttet til sysselsetting, vil være viktige ved utviklingen av en strategisk næringsplan for Balsfjord med et perspektiv fram mot 2025. I en situasjon hvor det i Norge er knapphet på arbeidskraft innenfor mange sektorer og bransjer, må også Balsfjord kommune fokusere på hvordan både næringslivet og det offentlige kan tiltrekke seg arbeidskraft med riktig kompetanse i årene som kommer. Samtidig er det viktig med nyskaping slik at det blir et mangfold av arbeidsmuligheter for de som ønsker å bosette seg i kommunen.

1.2 Landbruket i Balsfjord

Landbruksplanen, som utarbeides noenlunde samtidig med strategisk næringsplan, behandler landbruksrelaterte utfordringer og tiltak på et detaljert nivå. I et overordnet, strategisk perspektiv er det derimot nærliggende å peke på at det er kommunens gode produktive jordbruks- og skogsarealer, som utgjør de naturgitte forutsetningene for at Balsfjord i dag er den største landbrukskommunen i Troms og Nord-Norge. Landbruket representerer en viktig rolle for bosetting og tjenesteproduksjon i kommunen. Jordbruket alene gir en sysselsetting på om lag 230 årsverk og en verdiskapning på 61 mill. kroner i 2013. Ringvirkningene av landbruket er på ca. 150 avledede årsverk.

På tross av verdiskapningen som næringen representerer, har antall gårdsbruk som legges ned vært økende over flere år. Nedgangen i Balsfjord er noe lavere enn i Troms for øvrig, men større enn gjennomsnittet for hele landet. Totalt er reduksjonen i Balsfjord på 133 bruk fra 2000 til 2012. Spesielt på melkeproduksjon på ku vurderes situasjonen som alarmerende. Det er nesten 50 % nedgang på antall bruk, og den delen av landbruksnæringen står overfor krav til løsdrift i driftsbygningen, som gjør at investeringer må komme. Gjenværende geitebruk har fullført en sanering og oppgradering gjennom prosjektet «Friskere geit». Landbruket opplever også press fordi driftsarealer ønskes omdisponert til andre formål som bolig, hytte eller næringsareal. Utfordringer i landbruket kan knyttes til:

- Finansiering av nødvendige omstillingstiltak
- Rekruttering til næringen
- Tilrettelegging og gjennomføring av generasjonsskifter
- Ivaretakelse av nødvendig drifts-/produksjonsareal

Skogen dekker om lag 45 % av kommunens totalareal (1494 km^2). På det produktive arealet (ca. 500 000 daa) står ca. 2 mill. $fastm^3$ med en årlig tilvekst på ca. 60 000 m^3. Det årlige uttaket er på ca. 10 000 m^3. Store mengder furuskog vil bli hogstmoden omkring 2050, samtidig som det også vil bli mye hogstmoden gran. Det er generelt gode støtteordninger for investeringer i skog og skogbruk, som skogkultur og skogsveger, samt til utarbeidelse av ressursoversikter/skogbruksplaner. Hovedutfordringen er å skape næring av skogressursene.

I kommunen finnes det ett helårs reinbeitedistrikt (Mauken/Tromsdalen), ett sommerdistrikt (Lakselvdalen/Lyngsdalen), og en svensk sameby (Könkåmå) med sommerbeite. I dag omfatter reindriftens beiteområder bortimot hele kommunen. I kommuneplanens arealdel er det lagt rammer som sikrer reindriften forutsigbarhet for deres næringsvirksomhet ved at drivingsledene er avmerket som hensynssone i plankartet. Det er etablert et foredlingsanlegg, "Rein-lykke Kjøtt AS" i Hamnvåg, som bidrar til verdiskapning i kommunen.

1.3 Attraktivitetspyramiden

For å forklare et steds eller en kommunes vekst og utvikling, vil det være hensiktsmessig å gjøre bruk av *attraktivitetspyramiden*[3] som vurderer attraktivitet langs de tre dimensjonene[4] *bedrifter*, *bosetting*, og *besøk*. Det vurderes som en god modell for å forstå hvordan stedskvaliteter, befolkningsvekst og næringsutvikling henger sammen. Det er tatt utgangspunkt i denne modellen når mål og strategier er utformet i strategisk næringsplan.

Figur 1. Attraktivitetspyramiden (Telemarksforskning).

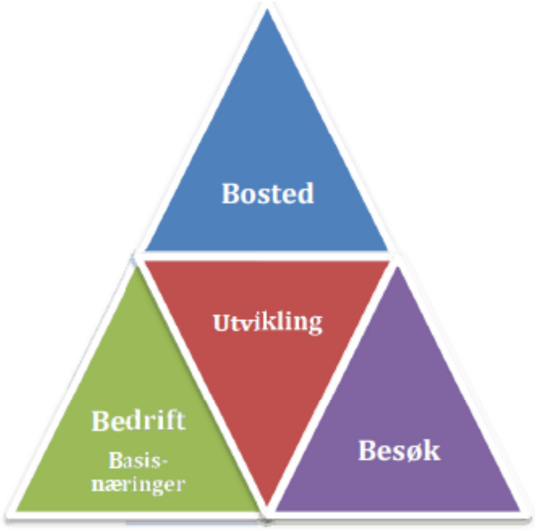

Bedrift: Bedriftsdimensjonen fokuserer på steders attraktivitet for å etablere og drive virksomheter.

Bosted: Steders attraktivitet for bosetting. Flytting og pendling i forhold til arbeidsgrunnlaget/-markedet.

Besøk: Attraktivitet for besøk skaper mange arbeidsplasser i næringer som er avhengige av direkte salg til kunder (reiseliv, butikkhandel, underholdning og kultur).

Utvikling: Attraktivitetspyramiden forklarer steders utvikling, vekst eller nedgang, som et resultat av forannevnte typer attraktivitet.
Samlet attraktivitet påvirker med andre ord utvikling i lokalt næringsliv og offentlige tjenester.

Som vertskap for næringsaktører, besøkende og fastboende, er det viktig at kommunen har et godt omdømme som gjør kommunen attraktiv. Kommunens omdømme har innvirkning på attraktivitet for nyetablerere, eksisterende næringsliv samt i konkurransen om arbeidskraft. Et godt utbygd skole-, helse- og barnehagetilbud, samt klargjorte boligområder og næringsarealer, er grunnleggende viktig for at kommunen skal være attraktiv som bosted og for etablering av næringsvirksomhet.

2. Forhold til statlige/regionale planer/føringer

Det finnes ikke statlige føringer for hvordan kommuner skal utøve næringsutviklingsarbeidet i kommunene, i og med at dette ikke er lovpålagte tjenester. Det finnes imidlertid nasjonale og fylkeskommunale planer som er retningsgivende for hva og hvordan fylket ønsker at kommunene skal jobbe med næring og nyskaping. For Balsfjord kommune er følgende planer viktige å holde seg orientert om:

Regionale planer

- Regional planstrategi for Troms (2012-2015)
- Fylkesplan for Troms (2014-2025)

[3] **Attraktivitetspyramiden** er utviklet av Telemarksforskning, og er ment å være et redskap for utviklingsstrategier. Den er brukt i analyser i mange norske kommuner, fylker og regioner.
[4] **Bosetting:** Etter at moderne kommunikasjon har gjort det mulig å pendle over store avstander, kan noen steder i dag oppstå fordi de er gunstige bosteder. **Bedrifter:** Noen steder er attraktive fordi det er gunstig å produsere noe som kan eksporteres til andre steder. **Besøk:** Steder kan være attraktive fordi de tiltrekker besøkende som skaper arbeidsplasser i besøksnæringer.

- Havbruksstrategi for Troms (2013)
- Strategisk næringsplan for Tromsø-regionen (2008-2018)
- Regional plan for landbruk i Troms (2014-2025)

Balsfjord kommune har registrert at fylkeskommunen har startet arbeidet med en regional plan for reindrift og regional plan for klima- og energistrategi. Balsfjord kommune vil delta i disse planprosessene, først og fremst gjennom innspill og uttalelser, i forbindelse med offentlig høring.

Nasjonale forventninger og statlige dokumenter
Hvert fjerde år sender staten sine nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging, sist vedtatt ved kongelig resolusjon 24. juni 2011. Verdiskaping og næringsutvikling er ett av seks områder som tas opp.

Aktuelle dokumenter:

- Meld. St. 22 (2001-2012) Verktøy for vekst – om Innovasjon Norge og SIVA
- NOU 2011:3 Kompetansearbeidsplasser – drivkraft for vekst i hele landet.
- 2012: Små bedrifter – store verdier. Regjeringens strategi for små og mellomstore bedrifter
- Meld. St. 13 (2012-2013) Ta heile Noreg i bruk. Distrikts- og regionalpolitikken.
- Meld. St. 18 (2012-2013) Lange linjer – kunnskap gir muligheter (forskningsmeldingen)
- Meld. St. 39 (2012–2013) Mangfold av vinnere - Næringspolitikken mot 2020

I tillegg til vedtatte regionale planer og pågående regionale planprosesser, er innspillene fra regionale myndigheter[5] med på å legge føringer på utformingen av strategisk næringsplan. Kort sagt, gjelder det økt fokus på samisk næringsutøvelse og samfunnsliv, sammenhengen mellom næringsutvikling og trafikk/samferdsel, arealplanlegging/-regnskap, hensyn til miljø, jordbruk og reindrift, samt samfunnssikkerhet.

[5] Sametinget, Statens vegvesen, Troms fylkeskommune, Fylkesmannen i Troms og Kystverket i Troms og Finnmark leverte innspill til planprogrammet til næringsplanen, som ble behandlet i kommunestyret i forbindelse med fastsetting av endelig planprogram

3. Analyse og utviklingstrekk

Dette kapittelet viser hvordan utviklingen har vært i Balsfjord med hensyn til relevante sosioøkonomiske indikatorer. I tillegg fokuseres det på noen sentrale trekk ved næringsstrukturen i Tromsøregionen (kommunene Balsfjord, Tromsø, Karlsøy, Lyngen og Storfjord) med utgangspunkt i analysen utført av NIBR i ByR-prosjektet.

3.1 Arbeidsplass- og befolkningsutvikling

Det siste tiåret (2004-14) har Balsfjord vært den kommunen i Tromsøregionen[6] med de høyeste vekstratene i arbeidsplasser (23,4 %). Det er over 10 % høyere enn på landsbasis og om lag 9 % høyere enn Tromsø kommune.

Tabell 1. Arbeidsplassutvikling for kommunene Balsfjord og Tromsø, Tromsøregionen[7] og Norge, 2004-2014.

	1. Privat dominert sektor:				2. Offentlig tjeneste-yting	3. Totalt
	Primær-næringer	Sekundær-næringer	Tjeneneste-yting	I alt		
Relative endringer 2004-2014						
Balsfjord kommune	*-20,4*	*83*	*-8,3*	*12,9*	*40,2*	*23,4*
Tromsø kommune	-37,1	8,7	13,4	10,6	19,7	14,5
Tromsøregionen	-28,9	9,8	12,2	9	20	13,6
Norge	-20,3	15,8	17,9	15,1	17,2	15,8

Befolkningen i Balsfjord gikk noe tilbake på begynnelsen av tiåret, men har siden vært relativt stabil. Den har vokst noe de siste par årene, og innbyggertallet pr. 1.1.2015 er 5720. Dette er økning med 127 personer, som utgjør 2,3 % (landsbasis 1,1 %). Det er nettotilflyttinga som er drivkraften, men det er også spesielt med positivt fødselsoverskudd.

Økonomiplanen (2015-2018) gjør bruk av «middelalternativet[8]» hva angår prognosen for framtidig befolkningsutvikling i Balsfjord kommune. Prognosen viser til en betydelig positiv befolkningsutvikling med et innbyggertall på rundt 6 000 i 2025. Prognosen viser også at selv om folketallet øker er det primært i de eldste årsklassene at det blir flere. Ei slik befolkningsutvikling er ikke uvanlig i distriktskommuner, og stiller kommunen overfor en del utfordringer. Det vil være viktig for Balsfjord kommune å stimulere til økt bosetting av barnefamilier og voksne i yrkesaktiv alder. Skal kommunen lykkes må det tilrettelegges både for boligbygging og for vekst i næringsliv, samt et regionalt arbeidsmarked.

3.2 Næringsstruktur, arbeidsplasser- og pendling

Balsfjord er en fjord- og innlandskommune med slake fruktbare lier og strandflater som har gitt gode betingelser for arktisk jordbruk. Kommunen er regionens og fylkets største hytte- og fritidskommune. Det er i alt om lag 2270 arbeidsplasser i kommunen (1.1.2014), hvorav de fleste i privat sektor (56 %), fordelt på primær- og sekundærnæringene (35 %), og en del i privat service (21 %). Bak økningen i antall arbeidsplasser (23 %, 2004 -14) ligger en sterk vekst i offentlig sektor (+ 40 %), men også markant vekst i privat sektor (+ 13 %). Offentlige helsetjenester og undervisning har gitt særlig mange nye arbeidsplasser. I privat sektor har veksten særlig kommet i industri (nærings- og drikkevareindustri med mer) og bygg/anlegg. Det har også vært en mindre tilvekst innenfor reiseliv og forretningsmessig tjenesteyting.

[6] Kommunene Tromsø, Balsfjord, Karlsøy, Lyngen og Storfjord

[7] Det er omtrent 84.500 innbyggere i Tromsøregionen samlet. 71.500, eller nær 85 prosent, av disse er bosatt i Tromsø kommune. Knapt 12.900, eller drøyt 15 prosent av innbyggerne i Tromsøregionen, er bosatt i omlandskommunene. Balsfjord er den største av omlandskommunene og har nesten dobbelt så mange innbyggere som den nest største (Lyngen), mens Karlsøy er den nest minste og Storfjord er den minste kommunen.

[8] Befolkningsprognose, alternativ MMMM, kilde SSB (juni 2014).

Balsfjords vekst skyldes både lokale bedrifter og næringer med vekstevne, men også tilflytting av bedrifter (eks. Macks bryggeri, Element Nor, BewiPolar). Det er også en viss nettoutflytting av folk til Balsfjord fra Tromsø, som antakelig også i noen grad stimulerer vekst i enkelte lokale servicenæringer.

Tabell 2. Absolutte og relative endringer i sysselsettingen i hovedsektorer (eksklusivt "Formidling og utleie av arbeidskraft[9]) i Tromsøregionen og kommunene 2004-14. Kilde: NIBR-rapport 2015:4

	1. Privat dominert sektor:				2. Offentlig dominert tjenesteyting	3. Totalt
	Primær-næringer	Sekundær-næringer	Privat tjen.-yting	I alt		
Relative endringer 2004-2014						
Balsfjord kommune	*-20,4*	*83,0*	*-8,3*	*12,9*	*40,2*	*23,4*
Norge	-20,3	15,8	17,9	15,1	17,2	15,8
Troms	-31,9	8,7	6	3	3,7	3,3
Tromsøregionen	-28,9	9,8	12,2	9	20	13,6
Tromsø kommune	-37,1	8,7	13,4	10,6	19,7	14,5
Absolutte endringer 2004-2014						
Balsfjord kommune	*-62*	*252*	*-43*	*146*	*285*	*431*
Norge	-16752	69068	170606	222922	129483	352405
Nord-Norge	-2553	5740	5880	9067	7980	17047
Troms	-1285	880	1674	1269	1251	2520
Tromsøregionen	-449	496	2042	2089	3400	5489
Tromsø kommune	-280	358	2079	2157	2990	5147

I 2013 var Balsfjord den kommunen med størst brutto innpendling til Tromsø med 376 personer, mens utpendling til Balsfjord fra Tromsø var på 157 personer.
Pendlerstrømmene i Tromsøregionen er med på å forsterke inntrykket av Tromsø kommunes rolle som sentrum i regionen, ved at pendlerstrømmene helt klart domineres av pendling til sentrum. Utpendlingen fra Tromsø til de andre kommunene i Tromsøregionen er imidlertid moderat.

[9] NACE-næringen «*Formidling og utleie av arbeidskraft*» er her holdt utenfor fordi en stor andel tilhører «bemanningsbransjen» der bedriftens adresse sier lite om hvor arbeidsplassene er lokalisert. I følge ByR-prosjektet er en stor andel utenfor Tromsøregionen.

3.3 SWOT-analyse

Som et viktig ledd i planprosessen har det blitt utarbeidet en SWOT-analyse for Balsfjord kommune. SWOT-analysen er et resultat av innspill fra innspillmøte med næringsaktører og en faglig analyse med utgangspunkt i tilgjengelig statistikk, relevante dokumenter og drøftinger i strategisk ledelse. SWOTen gir et viktig overordnet og bredt innspill til hvilke områder som må på plass for å utløse vekst og potensial innenfor kommunens næringssatsinger.

Styrker	**Svakheter**
• Integrert del av Tromsøregionen (bo- og arbeidsmarkedsregion) • Nærhet til bysentrum og utdanningsinstitusjoner • Tilgjengelige nærings- og boligarealer • Infrastrukturen (E6/E8 gjennom kommunen) • Bergneset dypvannskai • Godt utbygd offentlig tjenestetilbud • Kompetanse innenfor flere bransjer (industri, bygg/anlegg, matproduksjon) • Regionalt landbrukskontor/kompetansemiljø • Strategisk beliggenhet i Troms fylke • Nærhet til 2 flyplasser (1 time med bil) • Nærhet til naturressurser (fjord og fjell) • Høy befolkningsvekst • Robuste lokalsamfunn • Frivillighetssektor med kultur- og fritidsaktiviteter	• Tradisjonell næringsstruktur • Utdanningsnivå • Rekruttering av kompetansepersonell • Kunnskapsmiljøer utenfor landbruket • Lav FoU-aktivitet (privat og offentlig) • Variabelt omdømme • Lav «puls» i kommunesentret • Lite risikovillig kapital • Landbruk i endring/tilbakegang • Offentlig kultur- og fritidstilbud, herunder bibliotektjeneste • Dårlig fylkesvegnett
Muligheter	**Trusler**
• Landbruk i endring • Næringsklynge: «Landbruk». (Matvareindustri: Tine, gårdsprodusenter, melke- og grovfòrbasert kjøttproduksjon mv.) • Skogbruk • Bedriftsnettverk/-samarbeid: Industri, bygg/anlegg og entreprenørbedrifter • SMB-utvikling og gründermobilisering/-oppfølging • Arealkrevende industri- og distribusjonsnæringer. • Attraktiv beliggenhet både for innflyttere og for næringsaktører • Markedsføring av kommunen • Kommunereform • Samarbeid offentlig/privat/FoU • Nærhet til Tromsøsentrum og UiT • Bedre veiinfrastruktur (kystriksvei) • Helårs reiseliv/turisme/opplevelser • Oppdrett • Bedre kultur-/fritidstilbud	• Uløste utfordringer, transportsystem • Dårlig kapitaltilgang • Bortfall av vgs-tilbud i kommunen • Offentlig byråkrati • Svakere kommuneøkonomi • Liten gjennomføringskraft • Kommunereform • Landbruk i endring/tilbakegang • Avgang melkeprodusenter • Svekket omdømme

4. Mål og strategier

4.1 Innledning

Balsfjord kommune har naturgitte fortrinn som grunnlag for næringsutvikling. I tillegg vil valg av strategier og tiltak påvirkes av nasjonale rammebetingelser og regionale føringer innen ulike politikkområder. Dette er forhold som påvirker kommunens muligheter for utvikling, og som næringsarbeidet må ta hensyn til.
En strategi kan forklares som et sett av tiltak med sikte på å nå et spesifikt mål. Strategi handler mer om *hva* som skal gjøres enn *hvordan* det skal gjøres. Strategien beskriver veivalget mot målet.

Strategisk næringsplan skal bygge opp under *visjonen* til kommunen;

Balsfjord kommune – for framtida.

Visjonen skal være en drivkraft for å nå næringsplanens *hovedmål*;

Balsfjord skal være en attraktiv kommune for bedrifter og gründere som skaper arbeidsplasser.

Hovedstrategien for kommunens næringsarbeid er;

Økt samhandling mellom næringslivet og Balsfjord kommune.

Videre deles næringsplanens hovedmål opp i flere ulike *delmål* med strategier som er knyttet til fem *fokusområder* (de tre hoveddimensjonene i attraktivitetspyramiden og to tilleggsområder) i strategisk næringsplan.

Fokusområdene i strategisk næringsplan:

1. **Bedrifter**
2. **Bosetting**
3. **Besøk**
4. **Stedsutvikling og infrastruktur**
5. **Omdømme**

4.2 Bedrifter - Delmål og strategier

Et hovedsatsingsområde i kommuneplanen er å legge til rette for ny næringsetablering i kommunen. Med store arealer avsatt for næringsvirksomhet, er det lagt til rette for en positiv utvikling. I arealplanen er hovedsatsing for næringsutvikling prioritert i aksen Nordkjosbotn – Bergneset - Tømmerelv - Stormoen.

Balsfjordsamfunnet har behov for lønnsomme bedrifter, og kommunens holdning til økt verdiskaping i lokalt næringsliv har derfor stor betydning. For kommunen handler det om, gjennom aktivt bruk av tilgjengelige virkemidler, å bidra til å sikre etablerte bedrifter og legge til rette for nyetableringer som skaper inntekter og arbeidsplasser[10]. Kommunen ønsker nye bedrifter og gründere velkommen, og vil bidra aktivt til at samspillet mellom det offentlige og næringslivet preges av gjensidig respekt, innsikt, imøtekommenhet og god dialog.

1. BEDRIFTER	
DELMÅL	**STRATEGIER**
1.1. Økt antall arbeidsplasser til 2400 innen 2020. - Status 2015: Ca. 2270 arbeidsplasser.	• Bidra til utvikling av en innovativ bedriftskultur med moderne løsninger. • Stimulere til bruk av virkemidler og innovasjonsprogram. • Stimulere til utvikling av industrinettverk og -klynger. • Bidra til etablering av «Balsfjord Næringsforening». • Styrke kulturnæringene og næringsutvikling basert på samisk kultur.
1.2. 200 nyregistrerte bedrifter/foretak innen 2020. - Status 2014: 61 nyregistrerte (AS, ENK, SA, NUF, DA). - 1.kvartal 2015: 11 nyregistrerte foretak.	• Styrke og synliggjøre kommunens SMB- og gründerprogram. • Tilstrebe en effektiv og løsningsorientert saksbehandling og tilrettelegging for næringslivet. • Være tydelig i rollen som vertskap og offensiv tilrettelegger for næringslivet. • Bidra aktivt i påvirkning av rammevilkår som styrker kommunens og regionens næringsmessige konkurransekraft. • Kommunisere at Balsfjord kommune er et attraktivt sted å etablere bedrifter.
1.3. Mer landbruksbasert og «grønn» næringsutvikling. - Status 2015: Jfr. landbruksplanen (under arbeid).	• Stimulere til næringsutvikling innen landbruket. • Bidra til sikring av et robust arealgrunnlag for landbruket. • Bidra til «grønn» næringsutvikling, for eksempel innen bioøkonomi og utmarksressurser

[10] Jfr. Etablering av et eget program for SMB-utvikling og satsing på gründere.

4.3 Bosetting - Delmål og strategier

Planlagt boligbygging på Storsteinnes er forventet å bøte på boligmangelen i kommunesenteret på kort sikt. I Nordkjosbotn gjør industriutviklingen at kommunen bør ha fokus på tilgjengelige boligområder og gode bomiljøer, og bidra til at tomtetilbudet innenfor dagpendlingsavstand til Tromsø er godt ivaretatt.
I dag kan kommunen også tilby tomter i mange (7) kommunale boligfelt spredt rundt i kommunen. Utbygging av feltene kan imidlertid bli en utfordring da dette krever at utbygger forskotterer grunnlagsinvesteringene og det kan være usikkert når kostnadene er dekket gjennom tomtesalg. Kommunen mottar også et stort antall søknader om enkeltfradeling til boligformål. Dette er søkt løst i arealplanen gjennom avsatte områder til spredt boligbygging og retningslinjer for behandling av slike søknader.

I 2015 finnes det til sammen ca. 15 kommunale ledige, byggeklare tomter Storsteinnes og Nordkjosbotn. I tillegg bygges det i privat regi om lag 15 leiligheter («Hotelltomta» og «Strandveien Park») og 2 eneboliger på Storsteinnes. Allerede i dag er det knapphet på regulerte boligfelt i kommunesenteret, og når nevnte boligprosjekter er ferdige utbygd vil situasjonen kunne bli kritisk om det ikke iverksettes tiltak for å legge til rette for boligbygging.

2. BOSETTING	
DELMÅL	**STRATEGIER**
2.1. Økt bosetting til 5900 innbyggere innen 2020. Status 2015 (januar): - 5720 innbyggere.	• Utvikle Balsfjord kommune som et attraktivt sted å bo i alle livsfaser. • Bidra til å profilere Tromsøregionen som en bo- og arbeidsmarkedsregion. • Drive en aktiv boligpolitikk/-bygging for å sikre fortsatt vekst, og prioritere innsats i de områder hvor man forventer vekst.
2.2. Flere byggeklare boligtomter og leiligheter i attraktive områder. Status 2015: - Ca. 15 byggeklare, ledige kommunale tomter. - 3 private boligprosjekter (2 eneboliger og 16 leiligheter).	• Tilrettelegge for attraktive boligtomter innenfor dagpendlingsavstand til Tromsø. • Tilrettelegge for attraktive boenheter i flermannsboliger i sentrumsområder. • Bidra aktivt til utvikling av bolig- og tomtetilbud i samarbeid med private utbyggere. • Etablere en robust «buffer» når det gjelder (byggeklare og ledige) kommunale tomter og boenheter i flermannsboliger.

4.4. Besøk - Delmål og strategier

Kultur- og opplevelsesnæringer spiller en sentral rolle i utvikling av *besøksnæringene*. På landsbasis har antall arbeidsplasser i besøksnæringene, som er næringer innenfor reiseliv, aktiviteter og handel, økt med 14 % fra 2000 til 2010. I Balsfjord er bildet noe mer nyansert, og kommunen opplever handelslekkasje og nedgang i sysselsetting tilknyttet handel (23,3 % i perioden 2004-2014). Samtidig er det en økning i sysselsetting innenfor reiseliv- og kulturfeltet med hhv 29,4 og 18,2 % i samme tidsrom.

Satsing på kultur og utvikling av kulturnæringer kan spille en viktig rolle i utviklingen av besøksnæringene i kommunen. Et mangfold av kulturtilbud og møteplasser kan også være med å styrke fellesskap, livskvalitet og kompetanse hos innbyggerne.

3. BESØK	
DELMÅL	**STRATEGIER**
3.1. Flere besøkende til Balsfjord og 300 sysselsatte innenfor besøksnæringene innen 2020. Status 2015: - Ca. 270 sysselsatte innenfor besøksnæringene.	• Gjøre Balsfjord mer attraktiv og synlig som et besøksmål gjennom friluftsliv, idrettsaktiviteter, festivaler og andre kulturarrangementer. • Stimulere til økt attraktivitet gjennom et bedre offentlig kultur- og fritidstilbud. • Benytte Lyngsfjord Adventure og Visit Tromsø-Regionen til å utvikle og selge inn Balsfjord som en spennende besøksdestinasjon.
3.2. Godt samarbeid mellom aktører innen kultur- og besøksnæringene. Status 2015: - Begrenset samarbeid mellom aktører innen kultur- og besøksnæringene.	• Stimulere til gode samhandlingsarenaer og samarbeidsnettverk for aktører innen kultur- og opplevelsesnæringer/reiseliv. • Stimulere til utvikling av felles markeds- og kommunikasjonsstrategier for kultur- og besøksnæringene.

4.5 Stedsutvikling og infrastruktur – Delmål og strategier

Stedsutvikling har betydning for verdiskaping, næringsutvikling og arbeidsplasser. Attraktive steder tiltrekker seg ofte nye virksomheter og målrettet stedsutvikling med vekt på forpliktende samarbeid mellom offentlige og private aktører, gir gjerne større forutsigbarhet og optimisme hos næringslivet.
For tettstedene Storsteinnes og Nordkjosbotn har det gjennom årenes løp vært utarbeidet flere utredninger/planer, som bør videreføres i egne stedsutviklingsprosjekt[11] med lokal forankring og medvirkning.

Nærhet til Tromsø by, kort avstand til to flyplasser, dypvannskai, avsatte og delvis klargjorte næringsarealer og hovedveier inn/ut av kommunen (E6/E8), har gitt Balsfjord lokaliseringsfortrinn for arealkrevende prosess-, distribusjons- og lagernæringer. For kommunen er det viktig å utnytte og videreutvikle/forsterke disse fortrinnene strategisk i næringsarbeidet gjennom å regulere avsatte næringsarealer, og klargjøre disse fortløpende og etter behov.

4. STEDSUTVIKLING OG INFRASTRUKTUR	
DELMÅL	**STRATEGIER**
4.1. Et funksjonelt og estetisk sentrum på Storsteinnes og i Nordkjosbotn med attraktive stedskvaliteter.	• Planmessig, strukturert og styrt stedsutvikling på Storsteinnes og i Nordkjosbotn. • Tilrettelegge for universell utforming og god framkommelighet, fokus på myke trafikanter. • Tilrettelegge for funksjonell og tilstrekkelig parkering i sentrum nevnte steder.
Status 2015: - Oppstart av stedsutviklingsprosjekter høsten 2015.	
4.2. Funksjonell infrastruktur	• Regulere og klargjøre avsatte næringsarealer etter behov. • Bidra aktivt i prosesser for å få ny og bedre infrastruktur i og inn til Balsfjord.
Status 2015: - Ca. 250 daa klargjort næringsareal på Nordkjosbotn. - Ca. 2000 daa er avsatt til næringsformål i arealplanen (Tømmerelv – Stormoen) - Oppstart reguleringsplan for ny kai og utvidelse av steinbrudd og industriområder på Bergneset.	

[11] I kommunal planstrategi (2012-2015) er stedsutvikling et av satsingsområdene. Et utdrag fra planen belyser dette:
Storsteinnes er kommunetettstedet, og bør være et attraktivt og spennende sentrum både for de som bor der og for de som besøker det. Kommunesenteret har flere utfordringer fremfor seg, og det er et behov for en gjennomgang av bruken og utformingen av sentrumskjernen. Kommunesenteret trenger et løft for å kunne være en drivkraft og motor i kommunen. Dette kan gjøres gjennom et stedsutviklingsprosjekt med ny reguleringsplan for kommunesenteret som resultat.

Nordkjosbotn har opplevd og opplever en stor vekst og endring gjennom store næringsetableringer og etablering av ny infrastruktur. Når et tettsted opplever en slik utvikling er det viktig å samtidig tilrettelegge for gode og trygge forhold for innbyggerne. Videre må en tilrettelegge for gode bomiljø, samtidig som en videreutvikler stedet som en viktig næringsområde. For å møte utviklingen i Nordkjosbotn bør det iverksettes et stedsutviklingsprosjekt med ny reguleringsplan for tettstedet som resultat.

4.6 Omdømme - Delmål og strategier

For å kunne lykkes med en strategi for å tiltrekke seg flere innbyggere og næringsaktører, må Balsfjord kommune forsterke omgivelsenes oppfatning av kommunen som både initiativrik og næringsvennlig. Dette kan bare skje gjennom kommunens *egne handlinger* og et at systematisk omdømmearbeid mellom kommunen og privat næringsliv som skaper en «innbydende» stedsfortelling om kommunen.

5. OMDØMME	
DELMÅL	**STRATEGIER**
5.1. Balsfjord skal være et attraktivt sted å etablere og drive næringsvirksomhet, å bo og besøke.	• Kommunens sentrale beliggenhet i Troms og naboskapet til Tromsø skal framheves som en styrke. • Utvikle en kultur med engasjement, stolthet og framsnakking av kommunen. • Satsing på offentlig kultur- og fritidstilbud og prosjekter som bidrar til økt bolyst og attraktivitet.
Status 2015: - Kommunen deltar på «Arbeidslivsdagen» på UiT. - Kommunen bidrar til gjennomføring av arrangement i regi av frivillige organisasjoner. - Balsfjord ligger på 155. plass i Nærings NM og 279. plass i Kommune NM.	

Av Norges 428 kommuner ligger Balsfjord på en 155.plass i Nærings NM[12] 2014 og på en 279. plass i Kommune NM[13] 2015. (Kilde: NHOs nettsider).

[12] NHOs Nærings NM rangerer kommunene etter hvor næringslivet gjør det best. Grunnlaget for årets Nærings NM er tall fra foretakenes regnskap for 2013. Rangeringen er basert på bedriftenes vekst og lønnsomhet, nyetableringer og næringslivets relative størrelse.

[13] NHOs Kommune NM rangerer kommunene etter attraktivitet og lokal vekstkraft basert på arbeidsmarked, demografi, kompetanse, lokal bærekraft og kommunal attraktivitet.

DEL II – HANDLINGSPLAN 2016 - 2020

1. Organisering og gjennomføring

I Balsfjord kommune er det næringskonsulenten, i tillegg til rådmannen og ordfører, som jobber med næringsarbeid. Her inngår bl.a. oppfølging av etablerte virksomheter, etablererveiledning, tilrettelegging av møteplasser mellom næringsliv og kommunen/virkemiddelapparatet.
Gjennomføring av næringsplanen må tuftes på et utstrakt og godt samarbeid mellom kommunen og eksterne aktører. Planen involverer mange og det er viktig at det er full åpenhet og effektiv kommunikasjon mellom berørte parter. Det er derfor avgjørende for et vellykket resultat at de enkelte hovedansvarlige sørger for at relevant informasjon tilflyter berørte parter. Den enkelte ansvarlige må sørge for at mulige synergier mellom prosjekter og aktiviteter tilføres deltakerne.
I tillegg vil kritiske suksessfaktorer og risikohåndtering mv. bli ivaretatt av strategisk ledelse på en forsvarlig måte vha. anerkjente metoder.

Tabell 3. Foreslått organisering av gjennomføring av strategier og handlingsplan for måloppnåelse innen 5 fokusområder. Se DEL I, kapittel 3 og kapittel 8.

Fokusområde	Kommune/hovedansvarlig	Eksterne/Andre
1. Bedrifter	• Næringskonsulent • Rådmann/strategisk ledelse • Landbrukskontor • Plan og forvaltning • NAV	• Visit Tromsø-Regionen AS • Samarbeidspart i SMB-utvikling og gründerprogrammet • Enkeltbedrifter • Landbruk Nord
2. Bosetting	• Rådmann/strategisk ledelse • Plan og forvaltning	• Private utbyggere
3. Besøk	• Rådmann/strategisk ledelse • Økonomi- og interntjenesten	• Visit Tromsø-Regionen AS • Frivillige organisasjoner • Midt-Troms Museum • Enkeltbedrifter
4. Stedsutvikling og infrastruktur	• Rådmann/strategisk ledelse • Plan og forvaltning	• Private utbyggere • Statens Vegvesen • Troms fylkeskommune
5. Omdømme	• Rådmann/Strategisk ledelse • Plan og forvaltning • Kulturskole	• Private utbyggere • Frivillige organisasjoner

I Tromsøregionen er det flere selskaper som jobber med nærings- og bedriftsutvikling, bl.a. næringshager og inkubatorer i SIVA-nettverket. Balsfjord kommune har vedtatt å søke samarbeid med aktør(er) i dette nettverket med sikte på SMB-utvikling og bistand til gründere. Landbruk Nord, som tilbyr et bredt og samordnet tjeneste- og veiledningstilbud til landbruket, og påtar seg oppgaver innen offentlig tjenesteyting, bygdeutvikling og øvrig næringsliv, er lokalisert på Storsteinnes. Det samme er et felles landbrukskontor for Tromsø, Balsfjord og Karlsøy. Dette kontoret betjener også til en viss grad landbruket i Storfjord og Lyngen. Til sammen utgjør Landbruk Nord og det regionale landbrukskontoret et betydelig *kompetansemiljø* innenfor landbruket i regionen.

Balsfjord kommune er med i Visit Tromsøregionen AS som jobber med destinasjonsutvikling for reiselivsbedrifter tilhørende i Tromsø og kommuner utenfor Tromsø. Næringslivet i Balsfjord er ikke organisert i en egen næringsforening, som kunne vært bidragsyter til felles arbeid for næringsutvikling i Balsfjord. Det vil derfor måtte arbeides videre i planperioden for å styrke samarbeidet og organiseringen

av næringsarbeidet i Balsfjord, og styrke samhandling medvirkemiddelapparatet. Etablering av en felles organisasjon for kommunens næringsutøvere betyr en mulighet for å styrke næringsutviklingen i kommunen, samtidig som det gir det offentlige en aktør å samarbeide med om felles utfordringer og mål.

2. Finansiering

For å gjennomføre næringsutviklingsprosjekter er det flere steder man kan søke om finansiell støtte. Balsfjord kommune ligger, sammen med resten av Tromsøregionen, innenfor det distriktspolitiske virkemiddelområdet. Tre av kommunene i regionen[14] ligger innenfor tiltakssonen i Nord-Troms og Finnmark med bedrifts- og personretta virkemidler i form av fritak for arbeidsgiveravgift, fritak for el-avgift på forbruk, enkelte reduksjoner i personbeskatningen samt nedskrivingsmuligheter på studielån. Balsfjord og Tromsø ligger utenfor tiltakssonen men innenfor distriktspolitisk virkeområde, og har derfor noe redusert arbeidsgiveravgift (Tromsø: 7,9%, Balsfjord: 5,1%) i forhold til landet utenfor virkeområdet (14,2%).

Troms fylkeskommune forvalter betydelige midler til tiltak for å styrke nærings- og samfunnsutviklingen i fylket, blant annet RUP- midler (121 mill.kr i 2014) og RDA-midler (127 mill.kr i 2014). I dette ligger midler inne til Innovasjon Norge (investerings- og innovasjonstiltak), kommunale næringsfond, innovasjonsinfrastruktur, ungt entreprenørskap, transportstøtte, VRI-programmet, regionale satsinger innenfor marin sektor og reiseliv, næringspolitisk forum m.m. Troms fylkeskommune har flere tilskuddsordninger som utviklingsaktører eller bedrifter kan søke på med egne søknadsfrister. Alle kommunene i Tromsøregionen ligger i virkeområdet for disse ordningene som forvaltes på fylkesregionalt nivå. I tillegg ligger alle de fem kommunene i Tromsøregionen (minus en del av Tromsø kommune) innenfor virkeområdet for Sametingets tilskuddsordninger for næringsutvikling. Det betyr ar alle bosatte kan søke tilskudd som bidrar til å fremme næringsutvikling i samiske områder, og der man særlig prioriterer primærnæringer, reiseliv og kulturnæringer.
Se mer på: www.regionalforvaltning.no og https://www.sametinget.no/

Innovasjon Norge er et nasjonalt virkemiddelapparatet for bedrifter og bedriftsklynger. De har mange ulike finansielle ordninger, både tilskudds- og låneordninger, for både nyetablerte og de etablerte bedriftene. De tilbyr også rådgivning og kurs for å heve kompetansenivået i næringslivet.
Se mer på: www.innovasjonnorge.no
Norges Forskningsråd har mange ulike programmer bedrifter kan søke om midler på. Finansieringsordningene for næringslivet er innrettet mot bl.a. innovasjonsprosjekt, kompetanseprosjekt, nettverkstiltak, regionale virkemidler (VRI) og SkatteFUNN. Se mer på: www.forskningsradet.no
De ulike departementene har forskjellige støtteordninger man kan søke prosjektfinansiering til. For næringsutviklingsformål er Nærings- og fiskeridepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Kulturdepartementet de som har mest relevante ordninger.
Se mer på: www.regjeringen.no

Balsfjord kommune har et næringsfond som årlig får tilført omlag 800 000 kr fra Troms fylkeskommune. Disse midlene går til å fremme næringsliv og sysselsetting i kommunen, blant annet kompetansehevende tiltak, rådgivningstjenester for utredninger eller analyser, fellestiltak for næringslivet, eller som tilskudd til nyetableringer for utarbeidelse av forretningsplaner eller markedsundersøkelser mv. Balsfjord kommune har også de siste årene fått tilført 200 000 kr fra Troms fylkeskommune i regionalutviklingsmidler. Disse midlene brukes i all hovedsak i forbindelse med prosjekter og tiltak som dekker flere kommuner i regionen. Det er formannskapet som behandler søknadene. Se mer på: http://www.balsfjord.kommune.no/
Det er ønskelig å kunne ha midler til mer spontane utredninger og engasjement for situasjoner hvor det er viktig å kunne handle raskt og hvor tidsaspektet ikke tillater formell politisk behandling. Det foreslås derfor en liten avsetning for dette på kr. 100 000 pr. år i perioden 2016-2019.

[14] Storfjord, Lyngen og Karlsøy

3. Handlingsplan 2016-2020

Handlingsplanen skal gjelde for fire år av gangen, og skal rulleres årlig i forbindelse med kommunens økonomiplan. Finansiering av næringsutviklingsarbeid vil skje gjennom ordinære bevilgninger, prosjekt-, nettverks- og FoU-retta midler, samt øremerkede overføringer fra fylkeskommunen.

DELMÅL	TILTAK	ANSVAR	TID
1. BEDRIFTER			
1.1. Økt antall arbeidsplasser til 2400 innen 2020.	1. Styrke kommunens næringsarbeid ved økte ressurser og kompetanse.	Rådmann	2016-2017
	2. Arbeide for flere regionale (og statlige) arbeidsplasser til Balsfjord.	Rådmann, ordfører og næringskonsulent	2016-2020
	3. Markedsføring av Balsfjord som en næringsvennlig kommune.	Rådmann, ordfører, næringskonsulent og interntjenesten	2016-2020
	4. Bidra til etablering av Balsfjord Utviklingsforum (samarbeidsarena for kommunen og næringslivet)	Rådmann, ordfører og næringskonsulent	2016
	5. Utvikle samarbeid mellom kommunen og næringslivet innenfor næringsutvikling og kompetanseheving.	Rådmann, ordfører, kommunalsjef og næringskonsulent	2016-2020
	6. Rullere handlingsplan i SNP årlig i forbindelse med budsjett og økonomiplanen.	Rådmann og strategisk ledelse	2015-2020
	7. Avsette nok næringsarealer i arealplanen i forbindelse med revisjon av arealplanen.	Rådmann og enhetsleder plan og forvaltning	
1.2. 200 nyregistrerte bedrifter/foretak innen 2020.	1. Etablere SMB-utvikling og gründerprogram.	Rådmann og næringskonsulent i samarbeid med ekstern aktør.	2015-2020
	2. Bidra til etablering av et næringshagetilbud i kommunen.	Rådmann, ordfører og næringskonsulent i samarbeid med næringsliv og ekstern aktør.	2016-2020
	3. Støtte opp om nyetablerere og (nyskapende) prosjekter i etablert næringsliv	Ordfører, rådmann og næringskonsulent	2016-2020
	4. Videreutvikle samarbeidet mellom skole, Ungt Entreprenørskap (UE) og bedrifter i kommunen.	Næringskonsulent, kommunalsjef i samarbeid med UE og næringslivet.	2016-2020
1.3. Mer landbruksrelatert og «grønn» næringsutvikling	1. Rullere handlingsplanen i landbruksplanen årlig i forbindelse med budsjett og økonomiplanen.	Enhetsleder landbruk og rådmann	2016-2020
	2. Bidra til sterkere kopling landbruk og reiseliv. (Utmarksressurser, opplevelser/gårdsbesøk mv).	Enhetsleder landbruk og næringskonsulent	2016-2020
	3. Sikre arealer for landbruksproduksjon gjennom planarbeid, og legge til rette for beitebruk og skape forståelse mellom de ulike brukerne av utmarka.	Enhetsleder landbruk og enhetsleder for plan og forvaltning	2016-2020
	4. Bidra til økt kjøtt- og melkeproduksjon.	Enhetsleder landbruk	2016-2020
	5. Bidra til økt produksjon av poteter og grønnsaker.	Enhetsleder landbruk	2016-2020
	6. Bidra til økt rekruttering til jordbruket.	Enhetsleder landbruk og ordfører i samarbeid med landbruket	2016-2020
	7. Ta initiativ til økt avvirkning til brensel- og	Enhetsleder landbruk i	2016-2020

	flisvirke.	samarbeid med skogeierne og regionale myndigheter	
	8. Legge til rette for bygging av skogsveier og kvalitetsfremmende tiltak i skogen.	Enhetsleder landbruk i samarbeid med skogeierne	2016-2020
2. BOSETTING			
2.1. Økt bosetting til 5900 innbyggere innen 2020.	1. Økt satsing på samhandling om stedsutvikling og markedsføring av kommunen.	Rådmann, ordfører og næringskonsulent i samarbeid med nøringsaktører.	2016-2020
2.2. Flere byggeklare boligtomter og leiligheter i attraktive områder.	1. Tilrettelegge for spredt boligbygging, nye, sentrumsnære boligområder og mer konsentrert boligbygging i Nordkjosbotn og på Storsteinnes.	Rådmann og enhetsleder for plan og forvaltning	2016-2020
3. BESØK			
3.1. Flere besøkende til Balsfjord og 300 sysselsatte innenfor besøksnæringene innen 2020.	1. Støtte opp om arrangement og aktiviteter i de ulike bygdene i Balsfjord - herunder vurdere rammevilkår.	Rådmann, ordfører og næringskonsulent.	2016-2020
	2. Støtte opp om produktutvikling innen natur- og kulturbaserte opplevelser.	Næringskonsulent og fagsjef landbruk	2016-2020
	3. Bidra til etablering av våtmarkssenter tilknyttet Ramsarområdet. (Sørkjosleira og Kobbevågen naturreservater), vernet 1995, Ramsar 2002).	Rådmann og ordfører i samarbeid med Midt-Troms Museum og fylkesmannen.	2016-2020
	4. Støtte opp om bygging av fugletårn tilknyttet Ramsarområdet. (Sørkjosleira og Kobbevågen naturreservater).	Rådmann og ordfører i samarbeid med Midt-Troms Museum og fylkesmannen.	2016-2020
3.2. Godt samarbeid mellom aktører innen kultur- og besøksnæringene.	1. Etablere et 2-årig prosjekt («Kreative Balsfjord») for utvikling av kulturnæringer og bibliotektjenester.	Rådmann og ordfører	2016-2020
4. STEDSUTVIKLING OG INFRASTRUKTUR			
4.1. Et funksjonelt og estetisk sentrum på Storsteinnes og i Nordkjosbotn med attraktive stedskvaliteter.	1. Gjennomføre stedsutviklingsprosjekt for Storsteinnes og Nordkjosbotn.	Rådmann og enhetsleder for plan og forvaltning	2015-2020
	2. Tilrettelegge for mer konsentrert boligbygging i Nordkjosbotn og på Storsteinnes.	Rådmann og enhetsleder for plan og forvaltning	2016-2020
4.2. Funksjonell infrastruktur	1. Regulere næringsarealer på strekningen Bergneset- Stormoen, og klargjøre disse for utbygging på en proaktiv måte.	Rådmann og enhetsleder for plan og forvaltning	2016-2020
	2. Jobbe aktivt for opprusting av fylkesvegene i Balsfjord.	Rådmann og ordfører	2016-2020
	3. Regulere og utbygge Bergneset havn og industriområde.	Rådmann og enhetsleder for plan og forvaltning	2016-2020

5. OMDØMME			
5.1. Balsfjord skal være et attraktivt sted å etablere og drive næringsvirksomhet, å bo og besøke.	1. Utarbeide en velkomstpakke til innflyttere.	Rådmann og strategisk ledelse	2016
	2. Justere og tilpasse hjemmesidene slik at næringslivet og andre lettere finner frem.	Rådmann og interntjenesten	2016-2020
	3. Kontakte aktuelle bedrifter som man fanger opp er interessert i alternativ lokalisering. Dette gjelder bedrifter i andre kommuner, men i like stor grad "egne" bedrifter.	Ordfører, rådmann og næringskonsulent	2016-2020
	4. Samordne pkt. 3 med tiltak stedsutvikling og infrastruktur, slik at aktuelle næringsarealer er noe som kan kommuniseres utad.	Ordfører, rådmann og næringskonsulent	2016-2020
	5. Utarbeide mulige tiltak for at ungdom fra Balsfjord skal bosette seg her etter utdannelsen.	Rådmann, strategisk ledelse og enhetsledere	2016-2020
	6. Innhente nødvendige kunnskaper om bedriftene i Balsfjord kommune med deres ønsker/krav til kommunal service og tjenesteyting.	Næringskonsulent og ordfører	2016-2020
	7. Utvikle kommunens omdømme gjennom et høyt kvalitetsnivå på tjenestene (til næringslivet), herunder rask saksbehandling. Analyse: Hva etterspør næringslivet? Brukerundersøkelse. Leverandørutvikling – lokalt næringsliv – kommunen.	Rådmann, næringskonsulent og strategisk ledelse	2016-2020
	8. Utvikle en intern holdning i kommuneorganisasjonen hvor mulighetene skal vektlegges fremfor begrensningene	Rådmann, strategisk ledelse og enhetsledere	2016-2020
	9. Bidra til gjennomføring av et årlig næringsseminar i kommunen.	Ordfører og næringskonsulent i samarbeid med næringsaktører.	2016-2020

Vedlegg:

Tabell 1. Absolutte og relative endringer i sysselsettingen i hovedsektorer (eksklusiv "Formidling og utleie av arbeidskraft[15]) i Tromsøregionen og kommunene 2004-14. Kilde: NIBR-rapport 2015:4.

	1. Privat dominert sektor:				2. Offentlig dominert tjeneste-yting	3.Totalt
	Primær-næringer	Sekundær-næringer	Privat dominert tjeneste-yting	I alt		
Relative endringer 2004-2014						
Norge	-20,3	15,8	17,9	15,1	17,2	15,8
Nord-Norge	-19,7	17,2	7,8	7,4	9,1	8,1
Troms	-31,9	8,7	6	3	3,7	3,3
Tromsøregionen	-28,9	9,8	12,2	9	20	13,6
Tromsø kommune	-37,1	8,7	13,4	10,6	19,7	14,5
Balsfjord kommune	*-20,4*	*83,0*	*-8,3*	*12,9*	*40,2*	*23,4*
Storfjord kommune	-28,4	15,3	20,5	7,7	13,9	10,9
Lyngen kommune	-19,2	-15,8	-5,4	-12,4	17,6	-1,5
Karlsøy kommune	-21,2	-30,5	-11,1	-22,0	-0,4	-14,3
Absolutte endringer 2004-2014						
Norge	-16752	69068	170606	222922	129483	352405
Nord-Norge	-2553	5740	5880	9067	7980	17047
Troms	-1285	880	1674	1269	1251	2520
Tromsøregionen	-449	496	2042	2089	3400	5489
Tromsø kommune	-280	358	2079	2157	2990	5147
Balsfjord kommune	*-62*	*252*	*-43*	*146*	*285*	*431*
Storfjord kommune	-22	8	39	25	47	72
Lyngen kommune	-28	-51	-16	-96	77	-18
Karlsøy kommune	-55	-71	-17	-143	1	-142

[15] NACE-næringen *"Formidling og utleie av arbeidskraft"* er her holdt utenfor fordi en stor andel tilhører "bemanningsbransjen" der bedriftens adresse sier lite om hvor arbeidsplassene er lokalisert. I følge ByR-prosjektet er en stor andel utenfor Tromsøregionen.

Tabell 2. Absolutte og relative endringer i sysselsettingen i alle næringer (eksklusiv "Formidling og utleie av arbeidskraft[16]) i Tromsøregionen og kommunene 2004-14. Kilde: NIBR-rapport 2015:4

	2004		2014		Prosentvis endring	
	Balsfjord	Tromsø-regionen	Balsfjord	Tromsø-regionen	Balsfjord	Tromsø-regionen
ALLE NÆRINGER OG SEKTORER	1847	39967	**2271**	46582	23,0	14,2
1.PRIMÆRNÆRINGER	306	1422	244	1103	-20,3	-28,9
Landbruk	268	543	226	432	-15,7	-25,6
Fiske/fangst	24	679	18	558	-25,0	-21,7
Oppdrett		177		113		-56,4
2. SEKUNDÆRNÆRIGER	303	4990	555	5532	83,2	9,8
Fiskeindustri		508		391		-29,9
Annen industri	74	967	217	1010	193,2	4,3
Bergverk, olje/gass	0	95	15	117	100,0	19
Bygg og anlegg	146	2454	256	3179	75,3	22,8
Energi	16	249		182	-100,0	-36,8
3 PRIVAT DOMINERT TJENESTEYTING	529	16864	479	19541	-9,5	13,7
Transport	78	2993	63	2920	-19,2	-2,5
Handel	245	5382	188	5940	-23,3	9,4
Reiseliv, overnatting, servering	51	1956	66	2076	29,4	5,8
Kultur, sport og media	11	790	13	1334	18,2	40,8
Finans, forsikr. Eiendom	20	1188	20	1211	0,0	1,9
Kunnskapsbasert forr.tjenesteyting	27	2130	39	3323	44,4	35,9
Forr.tjenestsyting ellers	8	483	7	1166	-12,5	58,6
Annen tjenesteyting	79	1426	84	1570	6,3	9,2
4. OFFENTLIG DOMINERT TJENESTEYTING	708	16325	993	20406	40,3	20
Universitet og høgskole	0	2188		3203		31,7
Annen undervisning	213	2387	250	2725	17,4	12,4
Offentlig administrasjon mv	90	2086	91	2437	1,1	14,4
Forsvar	0	0		7		100
Helsetjenester (inkl.omsorgsinst.)	244	6789	439	8518	79,9	20,3
Sosialtjenester	161	2823	213	3515	32,3	19,7

[16] NACE-næringen *"Formidling og utleie av arbeidskraft"* er her holdt utenfor fordi en stor andel tilhører "bemanningsbransjen" der bedriftens adresse sier lite om hvor arbeidsplassene er lokalisert. I følge ByR-prosjektet er en stor andel utenfor Tromsøregionen.
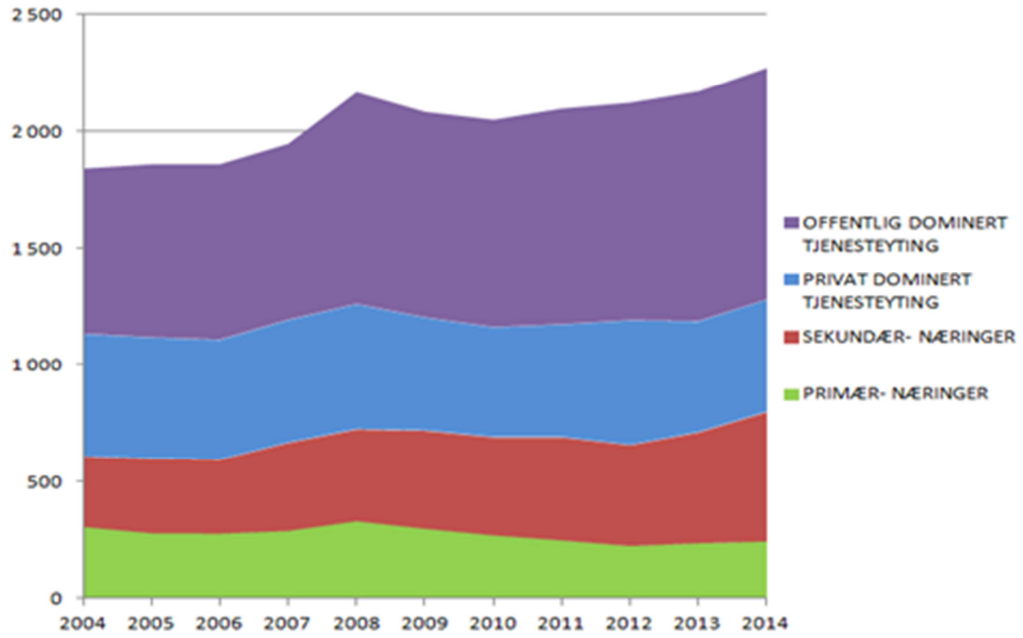
Figur 1. Sektorfordelt sysselsettingsutvikling i Balsfjord kommune 2004 til 2014. Kilde: NIBR-rapport 2015:4